

Döviz Cinsinden Sözleşme Sınırlamasında Son Durum

Bilindiği üzere 13/9/2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 85 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Türkiye’de yerleşik kişiler arasında yapılan sözleşmelerde yer alan bedellerin ve diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi konusunda sınırlamalar getirilmiştir. 6/10/2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 2018-32/51 sayılı Tebliğ ile bu sınırlamanın ayrıntıları ve istisnaları belirlenmiştir.

16/11/2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 2018-32/52 sayılı Tebliğ ile Türkiye’de yerleşik kişiler arasında döviz cinsinden ve dövize endeksli sözleşme sınırlaması konusunda aşağıda özetlenen değişiklikler ve açıklamalar yapılmıştır.

❖ Gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmeleri için “serbest bölgeler dahil” ibaresi madde metninden çıkarılmış, serbest bölgede bulunan gayrimenkullerin satış ve kiralama sözleşmelerinde yer alan bedellerin ve diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün hale gelmiştir.

❖ Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin ALICI veya KİRACI olarak taraf oldukları gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün hale gelmiştir.

❖ Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin ALICI veya KİRACI olarak taraf oldukları gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün hale gelmiştir.

❖ Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralanmasıyla ilgili gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün hale gelmiştir.

❖ Gümrüksüz satış mağazalarının kiralanmasına ilişkin gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün hale gelmiştir.

❖ Gemi adamlarının taraf oldukları iş sözleşmeleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olabilecektir.

❖ Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan SADECE elektronik haberleşme hizmet sözleşmeleri döviz cinsinden ve dövize endeksli olabiliyordu. Yapılan değişiklik ile birlikte

- i) Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan,
- ii) Yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan veya
- iii) Yurt dışında başlayıp yurt dışında sonlanan

tüm hizmet sözleşmeleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olabilecektir.

❖ Gemilerin inşası, tamiri ve bakımı dışında kalan eser sözleşmelerinde bedel ve diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli belirlenmesi mümkün değildi. Yapılan değişiklikle gemilere ilişkin istisna kaldırılarak “döviz cinsinden maliyet içeren” tüm eser sözleşmelerinde bedel ve diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olabilmesi mümkün hale gelmiştir.

❖ İş makinelerinin satış ve kiralama sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak yapılabilmesi mümkün hale gelmiştir.

❖ Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde yüklenicilerin yanısıra, görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği gayrimenkul satış ve iş sözleşmeleri ile bahsi geçen projeler kapsamında akdedilecek gayrimenkul satış ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olabilmesi mümkün hale gelmiştir. Bu kapsamdaki gayrimenkul satış sözleşmeleri ile iş sözleşmelerinin bedellerinin ve diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli belirlenmesi mümkün değildir.

❖ Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında yüklenicilerin,

görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedellerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli belirlenmesi yasaktı. Yapılan değişiklikle mümkün hale gelmiştir.

❖ Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmeleri döviz cinsinden veya dövize endeksli yapılabiliyordu. Yapılan değişiklikle;

i- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan münferit veya müşterek kontrolüne sahip oldukları şirketlerin iş ve hizmet sözleşmeleri de istisna kapsamına alınmıştır.

ii- Döviz cinsinden sözleşme yasağına ilişkin bu istisna; sayılan kişilerin İŞVEREN veya HİZMET ALAN taraf oldukları iş ve hizmet sözleşmeleri ile sınırlandırılmıştır.

❖ Sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir. Şimdi de mümkün değildir. Yapılan eklemeye 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 13/9/2018’den önce düzenlenmiş ve dolaşıma girmiş bulunan döviz cinsinden veya dövize endeksli kıymetli evraklar kapsam dışında tutulmuştur. Bu şekilde dolaşıma girmiş olan kıymetli evrak için herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

❖ Dolaylı olarak dövize endeksleme yapılması mümkün değildir. Ancak, taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarına endeksleme yapılabilmesine cevaz verilmiştir.

❖ Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler 32 sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirilmektedir. Yapılan ekleme ile sözleşmenin yurt dışında ifa edilmesi durumunda bu hükmün uygulanmayacağı belirtilmiştir.

- ❖ 13/9/2018 tarihinden önce akdedilmiş olan yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmelerinde yer alan döviz cinsinden veya dövize endeksli bedellerin ve diğer ödeme yükümlülüklerinin Türk Parasına çevrilmesi zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. (Bu tarihten sonra akdedilecek söz konusu satış sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olması zaten mümkün değildir.)
- ❖ 13/9/2018 tarihinden önce akdedilmiş olan menkul ve gayrimenkullere ilişkin finansal kiralama sözleşmelerinde yer alan döviz cinsinden veya dövize endeksli bedellerin ve diğer ödeme yükümlülüklerinin Türk Lirasına çevrilmesi zorunluluğunun olmadığı konusu açıklığa kavuşturulmuştur.
- ❖ Sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan gayrimenkul kira sözleşmeleri kapsamında verilen depozitoların Türk Lirasına çevrilmesi zorunluluğunun bulunmadığı belirtilmiştir.

Saymış olduğumuz bu değişikliklerin dercedildiği döviz cinsinden ve dövize endeksli sözleşme sınırlamasına ilişkin özet tablomuzu aşağıda bulabilirsiniz.

Saygılarımızla.

Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli	
Olamaz	Olabilir
Konusu yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan konut ve çatılı işyeri dahil gayrimenkul satış sözleşmeleri	Konusu serbest bölgede ve yurt dışında yer alan gayrimenkuller olan gayrimenkul satış sözleşmeleri
	Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin ALICI olarak taraf oldukları gayrimenkul satış sözleşmeleri
	Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin ALICI olarak taraf oldukları gayrimenkul satış sözleşmeleri
Konusu yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan konut ve çatılı işyeri dahil gayrimenkul kiralama sözleşmeleri	Konusu serbest bölgede ve yurt dışında yer alan gayrimenkuller olan gayrimenkul kiralama sözleşmeleri
	Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin KİRACI olarak taraf oldukları gayrimenkul kiralama sözleşmeleri
	Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin KİRACI olarak taraf oldukları gayrimenkul kiralama sözleşmeleri
	Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralınmasıyla ilgili gayrimenkul kiralama sözleşmeleri

	Gümrüksüz satış mağazalarının kiralanmasına ilişkin gayrimenkul kiralama sözleşmeleri
İş sözleşmeleri	Yurt dışında ifa edilecek hizmetlere ilişkin iş sözleşmeleri
	Gemi adamlarının taraf oldukları iş sözleşmeleri
	Türkiye Cumhuriyeti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye'de yerleşik kişilerin taraf oldukları iş sözleşmeleri (yabancı futbolcular, expatlar v.b.)
	Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin işveren olarak taraf olduğu iş sözleşmeleri
Danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dahil hizmet sözleşmeleri	Türkiye Cumhuriyeti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri
	İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri
	Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri (yurt dışı tur, fuar organizasyon bedelleri v.b.)
	Türkiye'de başlayıp yurt dışında sonlanan, yurt dışında başlayıp Türkiye'de sonlanan veya yurt dışında başlayıp yurt dışında sonlanan hizmet sözleşmeleri
	Yurt dışında üretilen donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri

	Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin hizmet alan olarak taraf olduğu hizmet sözleşmeleri
Eser sözleşmeleri	Döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmeleri
Taşıt satış sözleşmeleri	Taşıtlar dışında kalan menkul satış sözleşmeleri
	Bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri
Taşıt kiralama sözleşmeleri	Taşıtlar dışında kalan menkul kiralama sözleşmeleri
Finansal kiralama/leasing sözleşmeleri	Gemilere ilişkin finansal kiralama/leasing sözleşmeleri
	32 sayılı Kararın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama /leasing sözleşmeleri
Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmeleri	Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmeleri dışında kalan sözleşmeler
	4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmeler

<p>Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövizde endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek, gayrimenkul satış sözleşmeleri ve iş sözleşmeleri</p>	<p>Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövizde endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek, gayrimenkul satış sözleşmeleri ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmeler</p>
<p>-</p>	<p>32 sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin sözleşmeler</p>
<p>Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri</p>	<p>Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışındaki sözleşmeleri</p>